Mircea Petean este poet, prozator, eseist şi editor. S-a născut la 2 februarie 1952 în Jucu de Mijloc, jud. Cluj. Absolvent al Facultăţii de Litere din Cluj-Napoca, specialitatea română-franceză, promoţia 1976. A predat limba şi literatura română, limba franceză şi limba „poezească" la Moisei şi Borşa, în Maramureş (1977-1989). Inspector şcolar în Maramureş, pentru scurtă vreme, imediat după Revoluţia din 1989. Redactor şi şef de secţie la Editura Dacia din Cluj-Napoca (1990-1998), secretar general de redacţie la Editura Cartimpex din acelaşi oraş (1998), redactor la Radio Renaşterea (1999-2009). Este directorul Editurii LIMES, pe care a fondat-o la finele anului 1998.

OPERA POETICĂ: *Un munte, o zi* (1981), *Cartea de la Jucu Nobil I* (1990), *S-au produs modificări* (1991), *Călător de profesie* (1992), *Zi după zi* (1993), *Lasă-mi, Doamne, zăbava!* (1995), *Dincolo de marginea marginii* (antologie de autor, 1996), *Ploi, zăpezi, felurite* (carte de haiku trilingvă: română, franceză, engleză, însoţită de *Însemnări despre haiku*, (1998), *Cartea de la Jucu Nobil II* (2000), *Cartea de la Jucu Nobil I-II-III* (2003), *Lovituri de nisip* (2004), *Poemele Anei* (2007), *Câmp minat* (2009) *Linişte redusă la tăcere* (2011), *Catedrala din auz. Poeme ligure* (2012; ediţia a doua adăugită, 2014), *Munţi şi zile* (antologie de autor, 2012), *Nerostitele. Noi poeme ligure* (2018).

Poeme ale sale au apărut în antologii din ţară şi din străinătate. A obţinut numeroase premii literare.

Mircea Petean

Trilogia transilvană

Prefaţă de Andrei Terian
Postfaţă de Mircea Muthu

LIMES
2018

Libris.ro
Respect pentru oameni și cărți

realului şi ale iluzoriului existenţial, Princeps Multimedai, Iaşi, 2013, pp. 236-238
20. Irina Petraş, *Vitraliul şi fereastra. Poeţi români contemporani – MIRCEA PETEAN*, Şcoala ardeleană, Cluj-Napoca, 2015, pp. 236-238
21. Ştefan Ion Ghilimescu, *Ochiul lentilei – Tablete şi pastile prozastice în acqua forte (Mircea Petean)*, Limes, Cluj-Napoca, 2016, pp. 183-192
22. Mircea A. Diaconu, *Biblioteca română de poezie postbelică. Studii, eseuri, cronici – Mircea Petean, „Cartea de la Jucu Nobil”*, 2016, Suceava, Editura Universităţii „Ştefan cel Mare”, 473-476
23. Lazăr Popescu, *Mircea Petean sau ştiinţa poeziei*, Argonaut, 2017, pp. 59-78
24. Mircea Muthu, *„Jucu Nobil e Transilvania”* în *Repere cultural transilvane, vol. 2*, Şcoala Ardeleană & Scriptor, Cluj-Napoca, 2018, pp. 146-154

C. În volume de referinţă

1. Horea Poenar, (coordonator), *Dicţionar Echinox A-Z*, Tritonic, Bucureşti, 2004, pp. 294-297
2. Eugen Simion (coordonator), *Dicţionarul general al literaturii române*, Univers enciclopedic, Bucureşti, 2006, pp. 168-169
3. Ion Pop (coordonator), *Dicţionar analitic de opere literare româneşti*, vol. I, Casa Cărţii de Ştiinţă, 2007, pp. 109-110
4. Horea Poenar, (coordonator), *Dicţionarul Echinox A-Z*, ed. a doua, Paralela 45, Piteşti, 2008, pp. 319-322
5. Irina Petraş, *Literatura română contemporană. O panoramă*, Ideea europeană, 2008, pp. 685-687

Cuprins

ARGUMENT....5

PREFAŢĂ – BIOGRAFIILE LUI MIRCEA PETEAN (ANDREI TERIAN)....7

CARTEA DE LA JUCU NOBIL I. ODE ŞI ELEGII

PROLOG....13
DUPĂ DOUĂZECI DE ANI....14
O ÎNTÂMPLARE....15
ZEI ŞI CUVINTE....17
ŞI....22
MÂNCĂTORII DE BULBI....23
REFUGII....25
PLOILE....26
NUCUL DIN DREPTUL FÂNTÂNII....28
PĂRUL SAU ÎNFLORIREA NODULUI....29
REGINA NOPŢII....31
PLOPI....32
SOARELE ŞI EU....34
GLASURI ŞI CÂNTECE. CĂLĂTORII....36
ARCA DE PĂMÂNT....37
PĂSĂRILE DE LUT....39
ISTORIA CREŞTERII ŞI DESCREŞTERII ACADEMIEI DE ARTE ŞTIINŢE ŞI MESERII....40
ŞI....46
O ÎNTÂMPLARE....47
CÂINELE....48
LARGE ULIŢI....50

DRUMURI PRUNDUITE 51
SCHIMBAREA LA FAȚĂ 52
UMBRE. URME. NUME. OGLINZI 53
O ÎNTÂMPLARE 55
CASTELUL 56
BUNICA 59
UNCHIUL 61
BĂTRÂNUL 62
AEZII 64
ŞI... 69
POEMELE ANEI 70

CARTEA DE LA JUCU NOBIL II. BALADE ŞI IDILĂ

POŞTALIONUL 79
TREI PLUS UNUL 81
ŞEF DE TRUPĂ REGIZOR ŞI INTERPRET 83
POD DE GHEAȚĂ 87
FOCURI PE APE 89
NOAPTEA DIN ZI 91
MORMÂNTUL GOL 93
ANII DE UCENICIE AI
CĂLĂTORULUI DE PROFESIE 98
BALADA CULEGĂTORULUI
DE OUĂ DE PĂSĂRI SĂLBATICE 102
FATA MORGANA 104
TUNISIANUL BLOND ŞI
PRIETENUL SĂU VIETNAMEZ 106
MĂŞTILE INOCENȚEI 109
PORTRETUL ARTISTULUI
LA PRIMA TINEREȚE 118

INOCENTUL 120
CAMERA 84 127
CAMARGUE 129
NOPȚI ALBE.
ISTORIA SECRETĂ A CERCULUI 131
EU ŞI BAZIL AL MEU 138
TĂIEREA PORCULUI 145
BALADA IEPURELUI SĂLBATIC UCIS DE HOMO
RUSTICUS CU MAŞINA SA 146
BALADA UNUI CĂLĂTOR DE
PROFESIE DE ALTĂDAT' 148
BALADĂ 151
EPISTOLĂ CĂTRE ULTIMUL OM 154
ULTIMUL OM 156
AUTOBUZUL DE MINERI 159
FLUVIUL ŞI MUNTELE (IDILĂ) 161

CARTEA DE LA JUCU NOBIL III. ZICERI ŞI PILDE

*** (*cântă zeiță încălțările soldatului roman*) 169
*** (*despre cum ți-ai dobândit verticalitatea*) 171
*** (*se uită la iedera cuvintelor...*) 172
*** (*cam în vremea aceea nişte americani...*) 174
*** (*va trebui să-mi aduc aminte de cele netrăite*) 176
*** (*dacă circumstanțele nu-ți vor fi favorabile*) 177
*** (*când însinguratul întâlni salamandra*) 178
*** (*dacă veți întâlni pe străzile urbei un ins abstras*) 179
*** (*căci istoria nu-i făcută din mari isprăvi...*) 180
*** (*corabia prezentului aruncă ancora*) 181
*** (*poetul creează nedumerire deranj*) 182
*** (*nimeni nu te urmează*) 183
*** (*cuvintele care există în absența lucrurilor*) 184

*** (*decât în vestite catedrale afumate*) 185
*** (*era o casă plină de uşi*) 186
*** (*în locul unei feţe de om*) 187
*** (*dacă paradisul este o bibliotecă*) 188
*** (*în timp ce semenii lui se-ntrec*) 189
*** (*în loc să facă asceză cu eremiţii*) 190
*** (*nu din cerul lui Dumnezeu*) 191
*** (*ca un flutur îngerul zboară*) 192
*** (*nu înseamnă că*) 193
*** (*logica retragerii în munţi?*) 195
*** (*de prea multe ori confuzia a ţinut loc*) 196
*** (*cu toate că ştie mai bine ca oricine*) 197
*** (*El*) 198
*** (*„Tu" adaugă celor existente altele noi*) 200
*** (*gnomul*) 201
*** (*ai văzut – zice Bazil –*) 202
*** (*„mă Petene" – aud şi-mi vine să râd*) 203
*** (*corpul pe care-l porţi*) 205
*** (*„Eu"*) 206
*** (*o piramidă cu vârful în sus*) 207
*** (*în criză de supraproducţie imaginaţia...*) 208
*** (*efortul mimetic solicită sensibilitatea...*) 209
*** (*aşa cum în buchetul alcătuit de poet...*) 210
*** (*după ce a aşteptat la uşa Maestrului*) 211
*** (*în dreapta se vede Valea cu greieri*) 212
*** (*unul dintre poeţii pomeniţi mai sus*) 213
*** (*dacă nu mi-a favorizat întâlnirea cu Dumnezeu*) . 214
*** (*cine răscoleşte în măruntaiele muntelui?*) 215
*** (*la început a fost muntele*) 216
*** (*Maestrul focului se arăta o singură dată pe an*) 217
*** (*Nicanor vru să urce dealul*) 218
*** (*n-are nume nici faţă*) 219

*** (*de ani şi ani înnebunit de dor Nicanor...*) 221
*** (*dacă mii de ani i-au trebuit într-un-târziu-dumiritului*) 222
*** (*dumirite-ai şi n-ai cum*) 223
*** (*Jucu Nobil nu e Jucu de Mijloc*) 224
*** (*Bazil a aţipit acu' o vreme*) 225
*** (*Nicanor ascultă şi re-povesteşte*) 226
*** (*unii au deplâns faptul că nu sunt poet vizionar*) ... 227
*** (*se auzi strigat pe toate numele prenumele...*) 228
*** (*pe ţâncul de odinioară îmbrăcat sumar...*) 229
*** (*ceilalţi nu sunt „ceilalţi"*) 231
*** (*aceştia nu viețuiesc nici nu supra-viețuiesc...*) 232
*** (*în unghiul văii firescul e la el acasă...*) 233
*** (*au fost de două ori şapte membri ai Academiei*) ... 234
EPILOG 235
POEMELE ANEI 237

POSTFAŢĂ – *„JUCU NOBIL E TRANSILVANIA..."* (MIRCEA MUTHU) 243

REFERINŢE CRITICE 249

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

PROLOG

am aşteptat să se coacă în mine imagini
aşa cum iepurele sălbatic din tinda bunicii
aşteptase să i se desăvârşească simţurile
înainte de a lua pădurea în piept
şi de a i se pierde făptura şi numele

am aşteptat să se coacă în mine imagini

am suflat în jăraticul anilor înteţind iubirea
apoi am rupt cucuruzul pe care se rânduiau
verile copilăriei aidoma grăunţelor de aur
le-am semănat şi din ele au încolţit cuvintele
am ars coceanul
şi flacăra lui a luminat amurgul zeilor

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

DUPĂ DOUĂZECI DE ANI

pe fundul oceanului de stele
ochiul calcanului priveşte tangenţial

spărturile-n gard le acoperă scânduri
de linişte şi uitare

duceam la gură pumnii
umflaţi de florile albite de spaimă

cuvintele se făceau albine în zbor uneori
limba creştea ca pâinea de casă

după douăzeci de ani sau mai mulţi
păstăile sonore sticlesc în salcâm
după douăzeci de ani sau mai mulţi
rugarul îşi scutură păstăile –

e sărbătoare în memoria mea

O ÎNTÂMPLARE

îmi luasem lumea în cap plecasem de unul singur
fără să spun nimănui nimic
plângea şi implora mama
tăcea tata încrâncenat

umblu pe un drum prea puţin umblat
de azi dimineaţă – acum e miezul zilei –
şi lumina nu conteneşte să se joace de-a v-aţi ascunselea
cu umbra prin lăstărişuri
dau să trec şi pârâiaşul care curge de-a curmezişul
drumului
când mă opreşte ceva –
nu e prea lung
e negru cu pete gălbui
bănuiesc a fi o şopârlă inertă
mă umplu de scârbă
azvârl o piatră – nu nimeresc – alta în sfârşit
a treia o urneşte lunecă pe firul apei
– alte pietre pândesc –
se opreşte în smârcul de buruieni şi crengi
din mijlocul pârâului
slobod un bolovan ca o lespede peste mica încrengătură
învolburată
fug
ceva mă strânge de gât

zic – îmi plăcea mult de tot să rostesc *salamandră* –
gustam cuvântul ca pe o copleşitoare realitate
– un zeu mai mic –
fără să bănuiesc ceva necurat
până când – cum scriam –
am ucis o reprezentantă a Ordinului
şi am fugit
şi aş fugi şi azi
de nu aş fi-nceput s-adun s-adaug alte cuvinte

şi totuşi
nu orice crimă e un sacrificiu

iar între sacrificiu şi scriitură
va fi existând o tainică legătură

ZEI ŞI CUVINTE

lui Ion Pop

„mă duc în lume şi-aici vă las"
nu cunosc ameninţare mai cruntă
paşii grăbeau spre poartă
urmele paşilor bunicii pe troscotul din ogradă
le respiram cu privirea năuci de spaimă
iată Cotitura – prima redresare-n lumină –
ridică-te îndreaptă-ţi faţa spre soare

ci noi ne duceam în lume

un miez de pădure lipsită de primejdii
alunii de beţe de undiţă urmau îndoitura labelor
frângându-se aproape fără osteneală
în mâinile prelungindu-se în formă de briceag-peşte
un dric de crengi de carpen împodobeau un cort de nuntă
porumbe brumate măceşele ancorau în gură
întărâtându-ne viclean contra noastră
vecinătatea viei – domeniul nimănui –
struguri mici înghesuiţi în ciorchini rahitici
îi pustiam de verzi
grădina morii grădinile morarului
din care rămăsese numai numele
ascuns în dulceaţa prunelor bistriţene şi a merelor oltoane
un vis reluat până la epuizare
eu – o umbră mică hălăduind într-o umbră mai mare –
umbra unui miez de pădure lipsită de primejdii

Libris.ro
Respect pentru oameni și cărți

înconjurată de ape blânde de ape adânci
în întunericul lor vai doarme şarpele mărilor

dac-ai vrut să vorbeşti trebuia să te îndepărtezi

dealuri mai mici decât cei mai înalţi plopi
curate în cuget ca unul care nu are ce ascunde
fântâni părăsite săpate adânc în spinările roase
ale dealurilor ca nişte boi de povară
cărora copii ca noi le căutam între coarne
coliere şi brăţări de şerpi spăimoşi pe gât
şi în jurul fluierelor picioarelor
în nări miros de fân şi de fragi –
buchetele de fragi din lâna fetelor atrăgeau viespile
şi albinele cosaşii prost crescuţi le umblau în sân
şi pe sub fuste
jerbe albe de fuior smuls vântului şi luminii
momind cerul din noi şi cerul de deasupra noastră
eu am muşcat o dată dar din poemul acela nu cred
să fi salvat mai mult de trei versuri –

singurătatea cărţilor dă în spic
odată cu fuiorul
pus de mama în dreptul oglinzii

nopţile dealurilor mici mai mici decât cei mai înalţi plopi
au fost plantate cu livezi de meri
eu însumi în perioada călătoriilor
am zăbovit aici câteva ceasuri
în loc de pernă cu braţul drept îndoit sub cap
şi nici şerpi-roţi vâjiitoare
nici şerpi-măciucă

nici dragoni fistichii
nici pricolici albaştri
nu mi-au adulmecat somnul
m-am trezit călare pe Cornul Dealului ca pe Cornul Lunii

m-am visat cuvânt fericit

pământul cerul şi apa frigeau
apele râului ostenite de atâta devenire oarbă
luau cu asalt lunca – ea îşi spăla ochii cu apă nouă
apoi îşi primenea straiele ceea ce lepăda –
trestia celuilalt an ierburi şi crengi uscate
obiecte de cauciuc şi de plastic trunchiuri
bucăţi de scândură aducând a săpun de rufe –
prada capturată râului învins oferind-o drept hrană
Marilor Focuri de Primăvară
zile de-a rândul copii şi bătrâni pensionari puţind a râme
de gunoi răsăreau dintre arini rogoz urzici destrăbălate
şi trestiişuri în marginea bălţilor acre
neştiute cuiburi de lişiţă
surpriza unui şarpe lunecând negru nestingherit peste ape
libelule zurlii păianjeni de apă supersonici
am învăţat impasibilitatea ştiinţa aşteptării de la cocostârc
neodihna şobolanului de apă alături nămolul cald dospea
ca o pâine nebună

unii se mai scufundă şi astăzi
râcâie mâlul căutând tinereţea arborilor
a ierburilor din preajma însorită
ultima iarnă a luncii a scos la iveală duhul însinguratului
aproape nebun aproape îngheţat
îşi aşternuse pe zăpadă frunze putrezite-n noroi

Libris.ro
Respect pentru oameni și cărți

şi îngăima în delir despre sânge proaspăt de copil
sau de animal neînţărcat

dacă ai putea să nu respiri
cât ochii să mărturisească
despre ceea ce nu au văzut

broasca imemorială orăcăia dimineaţa
pe dealul dinspre apus
care era ţărmul stâng
iar seara pe dealul dinspre răsărit
care era ţărmul drept al râului
care pe vremea aceea trebuie să fi arătat ca un fluviu
lucrătorii pământului ară şi seamănă sapă şi culeg roadele
în fosta albie
uliţa noastră aproape că n-a mai trebuit prunduită
dauritul drum al Mariei Tereza şi drumul de fier
şi toate drumurile de cară au curs şi curg în aceeaşi albie
unde-i casa de pământ bătut a mătuşii
cu fiece zi ce trece mai mică mai străină
era o Bulboană în care s-au mistuit mulţi nemernici
ai locului
Marile Grădini ale tatălui şi unchiului meu
erau Linul loc de scaldă al epicureilor urbei din apropiere
domeniile neajutoraţilor cu duhul
şi ale prea iute dispăruţilor în lut şi în uitare
trebuie să fi fost Repezişuri
cel care locuia Groapa Rea îşi ridicase gardul
până la streaşina casei
copiii se jucau cu arcurile brandurile suliţele şi gloanţele
lacustrilor
casa bunicului meu şi a bunicii mele era o insulă verde

cu pădure cu grâu cu grădină
cu livadă cu vie cu mălai
cu iepuri de casă şi iepuri de câmp
cu vaci şi viţei cu o pereche de cai şi o pereche de boi
cu câine şi pisică dar şi cu oi
cu miel de Paşti şi porc de Crăciun
cu copiii lor şi copiii copiilor lor

dintre ei îl văd detaşându-se pe tata
înaintează spre mine se opreşte în dreptul meu
şi-mi spune o dată de două ori de trei ori
de nu ştiu câte ori
să scriu despre toate astea
şi despre multe altele câte s-au fost petrecut

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

pescarul avea mâinile calde
ceaţa avea mâinile slabe şi lungi
cu mâinile lor pescarul şi ceaţa
desfăceau faldurile plasei
îmbrăţişând adâncimile clare
noi furam luntrea
înaintam hoţeşte pe sub sălcii plângătoare
ajutându-ne de tulpini de floarea soarelui
se rupeau pe rând – iată-ne plutind liberi
în lumina amiezii

părinţii noştri
– ţărani din tată-n fiu –
stupăreau pământul
ploaia ară pământul
cu mâinile lor ai noştri şi ploaia
urcau la cer mănunchiuri de spice solare

noi eram mâncătorii de bulbi
iar nu mâncătorii de libelule

aveam pasiunea de a scormoni pământul
a căutătorilor de aur şi arheologilor
dublată de pofta de a devora bulbi şi rizomi
a oamenilor dinaintea descoperirii focului

lucram pe un teritoriu cuprins între ogradă şi grădină
înţelese ca simboluri ale civilizaţiei
în spatele eternului complex arhitectonic ţărănesc
– bucătărie de vară-şură-grajd –
şi în dosul gardurilor precare
făcute din împletituri de nuiele

pământul era gras ca untul dar impur
noi mâncătorii de bulbi
eram numai gheare nări şi pori dilataţi enorm
– atenţie la cucută –
cât despre impudicii brusturi
feream din instinct sexele lor virginale
ne disputam teatrul de operaţii cu râmele oarbe
cu monstruoasele coropişniţe
şi cu superdelicatele vaci ale Domnului
cu dătătoarele de fiori urechelniţe
şi cu furnicile-gospodari